

ЗАПОДОЗРЕНИ И ОБВИНЯЕМИ С ПСИХОСОЦИАЛНИ НАРУШЕНИЯ И ИНТЕЛЕКТУАЛНИ ЗАТРУДНЕНИЯ

Идентификация, комуникация, участие
и права в наказателния процес

O P S I D I A N E T

Този семинар е финансиран по програма „Правосъдие“ (2014-2020) на Европейския съюз и представя гледната точка на участниците, които единствени носят отговорност за своите изказвания. Европейската комисия не отговаря за начина, по който може да бъде използвана представената по време на събитието информация.

Проектът OPSIDIANET

- Цел: да допринесе за ефективното и последователно приложение на правото на ЕС в областта на правата на лицата, заподозрени или обвинени в извършване на престъпление чрез анализ на законодателството и практиката и разработване на практически инструменти за подпомагане на разследващите органи и органите на съдебната власт при идентификацията, комуникацията и спазването на правата на заподозрени и

Обвиняеми лица

- Целеви групи: полицейски служители, следователи, прокурори, наказателни съдии, адвокати

Анализ на законодателството и практиката

- Национални доклади за България, Белгия, Гърция и Италия
 - Правно положение на лицата с психосоциални нарушения и интелектуални затруднения
 - Процесуални права и мерки за подкрепа на заподозрените и обвиняемите с психосоциални нарушения и интелектуални затруднения
 - Мерки за неотклонение по отношение на обвиняемите с психосоциални нарушения и интелектуални затруднения
 - Добри практики
- Сравнителен доклад за правата на заподозрените и обвиняемите с психосоциални нарушения и интелектуални затруднения
 - Психосоциални нарушения и интелектуални затруднения
 - Международни стандарти за хората с увреждания
 - Правно положение на лицата с психосоциални нарушения и интелектуални затруднения
- Процесуални права и мерки за подкрепа в наказателния процес
 - Мерки за неотклонение в наказателния процес
- Методологии и инструменти за идентификация и комуникация със заподозрени и обвиняеми лица с психосоциални нарушения и интелектуални затруднения

Този семинар е финансиран по програма „Правосъдие“ (2014-2020) на Европейския съюз и представя гледната точка на участниците, които единствени носят отговорност за своите изказвания. Европейската комисия не отговаря за начина, по който може да бъде използвана представената по време на събитието информация.

Практически инструменти

- Наръчник за идентифициране и комуникация със заподозрени и обвиняеми лица с психосоциални нарушения и интелектуални затруднения
 - Интелектуални затруднения
 - Психосоциални нарушения
 - Идентифициране на интелектуалните затруднения и психосоциални нарушения
 - Вербална комуникация
 - Писмена информация
 - Адаптиране на писмен текст

OPSIDIANET

- OPSIDIAtrain: онлайн обучителен модул за идентифициране и комуникация със заподозрени и обвиняеми лица с психосоциални нарушения и интелектуални затруднения

Този семинар е финансиран по програма „Правосъдие“ (2014-2020) на Европейския съюз и представя гледната точка на участниците, които единствени носят отговорност за своите изказвания. Европейската комисия не отговаря за начина, по който може да бъде използвана представената по време на събитието информация.

Интеллектуални затруднения

- Определение: значително намалена способност за разбиране на нова или сложна информация и за научаване или прилагане на нови умения (нарушение на интелекта), която води до намалена способност за самостоятелно функциониране (нарушение на социалното функциониране)
- Разпространение: ~3% от населението
- Степени на тежест:
 - леко (85%): самостоятелно с подходяща подкрепа
 - умерено (10%): адекватно общуване, но не по сложни теми
 - тежко (3,5%): само основни умения за общуване
 - дълбоко (1,5%): зависимост във всички аспекти на ежедневието
- Влияние върху участието на наказателния процес:
 - трудности при разбиране на сложни понятия и процедури
 - нагаждане на реакциите спрямо сигналите на околните -> очаквани отговори vs верни отговори
 - стремеж за прикриване на затруднението
 - проблеми с паметта -> липса на спомени за факти и събития, които не са важни
 - трудности при разбиране на правните последици -> ограничена способност за вземане на информирано решение (самопризнание, отказ от права)

О P S I D I A N E T

Този семинар е финансиран по програма „Правосъдие“ (2014-2020) на Европейския съюз и представя гледната точка на участниците, които единствени носят отговорност за своите изказвания. Европейската комисия не отговаря за начина, по който може да бъде използвана представената по време на събитието информация.

Психосоциални нарушения

- **Определение:** социално състояние на нарушено осмисляне на преживяванията и възприятията за околния свят (психологически компонент), водещо до обществени и културни ограничения на поведението (социално-културен компонент)
- Модели за разбиране на психосоциалните нарушения: благотворителен -> медицински -> рехабилитационен -> социален -> биопсихосоциален
- Психосоциални нарушения и престъпност
 - криминогенен фактор: при ~10 % от престъпленията съществува пряка връзка между извършеното и психосоциалното състояние на извършителя
 - стигма: по-висока степен на обществено неодобрение в сравнение с други лица със сравними проблеми (хора с физически увреждания)
- Влияние върху участието в наказателния процес
 - лесно разсейване от дразнители от заобикалящата среда (светлина, шум)
 - трудности при фокусиране + концентрация
 - проблеми с ориентацията (пространствена, времева)
 - проблеми с паметта и възприемането на последователността на факти и събития
 - дискомфорт при зрителен контакт
 - стремеж за прикриване на проблема
 - епизодични и незабележими нарушения

OPSIDIANET

Този семинар е финансиран по програма „Правосъдие“ (2014-2020) на Европейския съюз и представя гледната точка на участниците, които единствени носят отговорност за своите изказвания. Европейската комисия не отговаря за начина, по който може да бъде използвана представената по време на събитието информация.

Европейска конвенция за правата на човека

- Член 3: Забрана на нечовешко или унижително отношение
- Член 6: Право на справедлив процес
- Практика на Европейския съд по правата на човека: делото Рупа срещу Румъния
 - Ищецът: Вили Рупа, на 25 години, с психологическо разстройство и призната втора степен на увреждане
 - Случаят: задържан два пъти за нелегално държане на отровно вещество (живак) – веднъж за 24 часа в полицейско управление и втори път за 25 дни в следствен арест
 - Твърденията на ищеца: упражнено насилие по време на арестите, нечовешки и унижителни условия в местата за задържане и непредприемане на действия във връзка с подадените жалби срещу условията на задържане
 - Изводите на съда: въпреки че полицията е била информирана за психологическите проблеми на лицето, тя не е предприела мерки за предотвратяване на обичайните рискове при задържане на лице с поведенчески разстройства; лицето е било настанено в килия с метални пейки, която не е подходяща за хора с неговите проблеми; килията е била охранявана от същите полицейски служители, които са арестували лицето, което допълнително е увеличило неговата тревожност; извършването на ареста в 5 ч. сутринта от цивилни служители е увеличило напрежението и е провокирало съпротива от страна на лицето; признаците на психологическото разстройство на лицето са се проявили веднага след задържането му, но въпреки това то не е било прегледано от психиатър, който да определи да задържането е съвместимо с неговото състояние и какви терапевтични мерки следва да бъдат предприети
 - Решението на Съда: на ищеца е присъдено обезщетение в размер на 41,374 евро (30,000 евро за неимуществени вреди и 11,374 евро за други разходи и разноски по делото)

О P S I D I A Н Е Т

Този семинар е финансиран по програма „Правосъдие“ (2014-2020) на Европейския съюз и представя гледната точка на участниците, които единствени носят отговорност за своите изказвания. Европейската комисия не отговаря за начина, по който може да бъде използвана представената по време на събитието информация.

Правото на ЕС

- Харта на основните права на Европейския съюз
 - хората с увреждания имат право да се ползват от мерки, които осигуряват тяхната автономност, социалната и професионалната им интеграция и участието им в живота на общността
- Директива 2012/13/ЕС относно правото на информация в наказателното производство
 - информация за правото на достъп до адвокат, правото на безплатна правна консултация, правото на информация относно обвинението, правото на устен и писмен превод и правото на мълчание се предоставя устно или писмено, на прост и достъпен език, като се отчитат специфичните потребности на заподозрени лица или обвиняеми в уязвимо положение
- Директива 2013/48/ЕС относно правото на достъп до адвокат и правото на уведомяване на трето лице при задържане
 - заподозрените или обвиняемите могат да се откажат от правото на адвокат и от правото да бъде уведомено трето лице при задържане, ако им е предоставена информация относно съдържанието на съответното право и възможните последици от отказа; при предоставяне на информацията следва се вземе предвид конкретното състояние на лицето, включително възрастта му и психическото и физическото му състояние
- Директива (ЕС) 2016/1919 относно правната помощ за заподозрени и обвиняеми в рамките на наказателното производство
 - допустимо е въвеждане на правило че правна помощ се предоставя по искане на заподозряното или обвиняемо лице, но с оглед на конкретните потребности на уязвимите лица, такова искане не следва да бъде материално условие за предоставянето на правна помощ

О P S I D I A N E T

Този семинар е финансиран по програма „Правосъдие“ (2014-2020) на Европейския съюз и представя гледната точка на участниците, които единствени носят отговорност за своите изказвания. Европейската комисия не отговаря за начина, по който може да бъде използвана представената по време на събитието информация.

Правото на ЕС

- Препоръка на Комисията от 27 ноември 2013 относно процесуалните гаранции за уязвими лица, които са заподозрени или обвиняеми в наказателното производство
 - специалните процесуални права на уязвимите лица следва да се прилагат от момента, в който те бъдат заподозрени в извършването на престъпление, до приключване на производството
 - уязвимите лица следва да участват в упражняването на процесуалните права съобразно най-добрите им интереси, като се отчита способността им да разбират и ефективно да участват в производството
 - статусът на лицето като уязвимо трябва да бъде установен и признат възможно най-бързо и всички компетентни органи трябва да могат да поискат извършването на медицински преглед от независим специалист, за да идентифицират уязвимите лица и да определят степента им на уязвимост и специфичните им нужди
 - презумпция за уязвимост, по-специално по отношение на лица с тежки психологични, интелектуални, физически или сетивни увреждания, психични заболявания или когнитивни разстройства, които им пречат да разбират и да участват ефективно в производството

О P S I D I A N E T

Този семинар е финансиран по програма „Правосъдие“ (2014-2020) на Европейския съюз и представя гледната точка на участниците, които единствени носят отговорност за своите изказвания. Европейската комисия не отговаря за начина, по който може да бъде използвана представената по време на събитието информация.

Идентификация

„Нерядко обвиняемите се явяват в съда, без да има индикации, че страдат от психично заболяване, интелектуално затруднение или друг проблем, който изисква да им бъде оказана подкрепа. Това се дължи на множество причини, сред които са незнанието на самия обвиняем, че страда от нещо подобно, или това че състоянието му не е било диагностицирано. Много от хората с психични заболявания или интелектуални затруднения изпитват неудобство от тях и не биха ги разкрили, нито биха признали нуждата си от помощ. Причина за това е, че тези проблеми често се стигматизират. Самите хора се боят да не станат обект на подигравки или да не получат по-тежко наказание.“

Тръст за реформа в затворите

Психичното здраве и когнитивните нарушения в наказателното съдопроизводство

Този семинар е финансиран по програма „Правосъдие“ (2014-2020) на Европейския съюз и представя гледната точка на участниците, които единствени носят отговорност за своите изказвания. Европейската комисия не отговаря за начина, по който може да бъде използвана представената по време на събитието информация.

Идентификация

- Навременната идентификация е предпоставка за пълноправно участие на обвиняемия в производството и гаранция за справедлив процес
- Установяването на психосоциално нарушение или интелектуално затруднение от органите на наказателното правосъдие НЕ замества професионалния медицински преглед, ако такъв е необходим

OPSIDIANET

- Своевременната идентификация позволява на органите на наказателното правосъдие да вземат информирано решение за по-нататъшното развитие на производството

Този семинар е финансиран по програма „Правосъдие“ (2014-2020) на Европейския съюз и представя гледната точка на участниците, които единствени носят отговорност за своите изказвания. Европейската комисия не отговаря за начина, по който може да бъде използвана представената по време на събитието информация.

Събиране на информация

- Наблюдение: външен вид, поведение, взаимодействие със заобикалящата среда, лични вещи
- Разговор: предварителен неформален разговор с цел установяване на евентуални признаци на интелектуално затруднение или психосоциално нарушение без да се засяга предполагаемото престъпление и без събраната информация да използва срещу лицето (въпроси, свързани с ежедневието, миналото, контакти със здравната или социалната система, подкрепа)

ОБСИДИАНЕТ
Други източници: регистри на лица с интелектуални затруднения или психосоциални нарушения, здравни и социални регистри, здравни и социални служби, полицейски и съдебни регистри, регистри на местата за лишаване от свобода

Вербална комуникация

- Кратко, просто и ясно въведение (представяне на задаващия въпросите и описание на ситуацията)
- Обръщение по име
- Кратки и ясни изречения, избягване на употреба на различни думи за едно и също нещо
- Избягване на професионален жаргон, акроними, съкращения, образна и абстрактна реч
- Задаване на въпросите само по веднъж (без повтаряне на един и същ въпрос)

О P S I D I A N E T

- Изчакване на отговор преди задаване на следващ въпрос
- Проверка дали въпросът е правилно разбран
- Осигуряване на подходяща обстановка

Писмена информация

- Предоставяне на писмена информация в достъпен и четивен вид (адаптирана версия) заедно с оригиналния документ
- Разбираемост на съдържанието
 - кратки изречения (максимум 15 думи, едно изречение = една мисъл)
 - избягване на сложни и трудни думи (при невъзможност – обяснение + примери от ежедневието)
 - означаване на числата с цифри вместо с думи
 - избягване на символи и специални знаци
 - ново изречение на нов ред
- **OPSIDIANET** назоваване на едно и също лице или предмет по един и същ начин
- Достъпност на визуалното представяне: шрифт (форма, размер, ефекти), подравняване, междуредие, цветове, илюстрации

Адаптирана версия (пример)

Държавите членки гарантират, че на заподозрените лица или обвиняемите, които не разбират езика на съответното наказателно производство, се осигурява в разумен срок писмен превод на всички документи, които са от съществено значение за упражняване на правото им на защита и за гарантиране на справедливо производство.

Член 3(1) от Директива 2010/64/ЕС

Ако полицаят или съдията Ви даде документ на чужд език, трябва да получите превод на този документ.

Четивност

18,5

Необходимо ниво на образование: университет

Четивност

9,0

Необходимо ниво на образование: 9-ти клас

Този семинар е финансиран по програма „Правосъдие“ (2014-2020) на Европейския съюз и представя гледната точка на участниците, които единствени носят отговорност за своите изказвания. Европейската комисия не отговаря за начина, по който може да бъде използвана представената по време на събитието информация.

Научете повече: opsidianet.eu

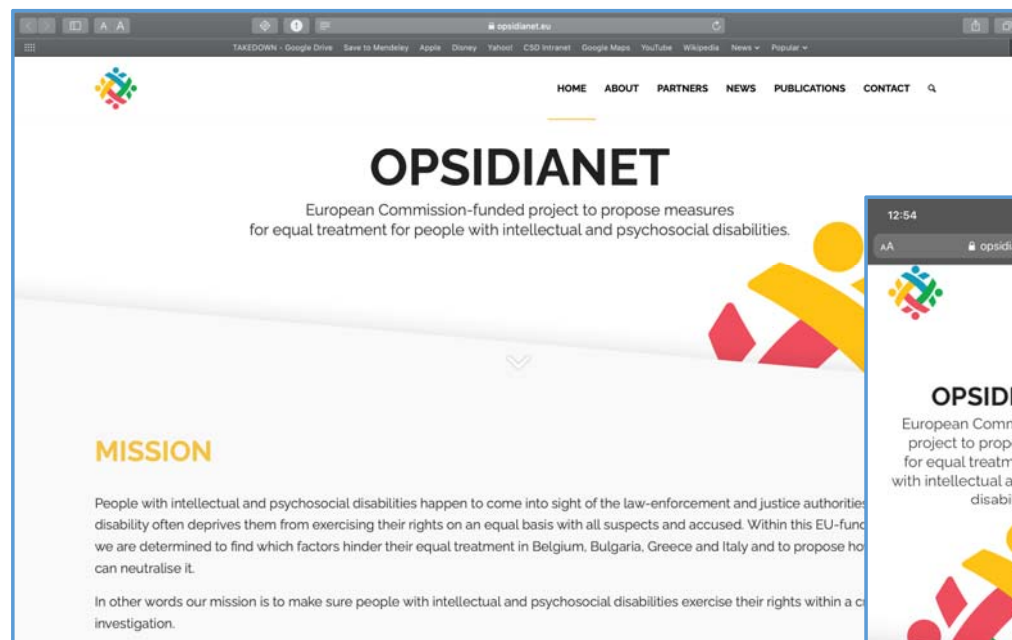
OPSIDIANET

Уязвими нарушители
Правата на заподозрените и обвиняемите с психосоциални и интелектуални увреждания

OPSIDIANET

Идентифициране и комуникация със заподозрени и обвиняеми лица с интелектуални и психосоциални увреждания

Наръчник за служители в системата на наказателното правосъдие

OPSIDIANET

European Commission-funded project to propose measures for equal treatment for people with intellectual and psychosocial disabilities.

MISSION

People with intellectual and psychosocial disabilities happen to come into sight of the law-enforcement and justice authorities. Disability often deprives them from exercising their rights on an equal basis with all suspects and accused. Within this EU-funded project we are determined to find which factors hinder their equal treatment in Belgium, Bulgaria, Greece and Italy and to propose how we can neutralise it.

In other words our mission is to make sure people with intellectual and psychosocial disabilities exercise their rights within a criminal investigation.

OPSIDIANET

European Commission-funded project to propose measures for equal treatment for people with intellectual and psychosocial disabilities.

MISSION

Този семинар е финансиран по програма „Правосъдие“ (2014-2020) на Европейския съюз и представя гледната точка на участниците, които единствени носят отговорност за своите изказвания. Европейската комисия не отговаря за начина, по който може да бъде използвана представената по време на събитието информация.

